

Doc. dr. Lara Godec Soršak

SLOVENSKI JEZIK 2

P 4: PRIDEVNIK

PRIDEVNIKI

- **Pridevniki** (_____) so besede, s katerimi poimenujemo
  - _____,
  - _____,
  - _____ prvine predmetnosti.
- Pridevamo jih k _____ in te tako pomensko dopolnjujemo.
- Uporabljamo jih pri _____ bitij, predmetov, naprave, krajev in pri _____ vsega.

PRIDEVNIKI

- Imenujte vrste pridevnikov.
- Kako se vprašamo po njih?
- Navedite primer za vsako vrsto.

Vrsta	Vprašalnica	Primer

LASTNOSTNI PRIDEVNIKI

- Z njimi poimenujemo _____, npr.
  - njeno _____: *bel*;
  - _____: *okrogel, pravokoten*;
  - _____: *širok, težek*;
  - _____: *lesen, slamnat*;
  - _____: *jasen, vetroven*;
  - _____: *zdrav, napisan, razbit*.(_____ na -č, -n/-t: *goreč, napisan, razbit*.)
- Z njimi poimenujemo _____, tj. kakšna se mu zdi, npr. zanimiv, majhen, skromen, dober, dolgočasen, lep _____.

VRSTNI PRIDEVNIKI

- Kateri?
- Z njimi poimenujemo _____, tj. uvrščenost dane prvine predmetnosti v neko vrsto enakih, podobnih, sorodnih prvin, npr. *generalni, kulturni, planinski, gozdni*.
- Značilna obrazila:
  - -ski: _____
  - -ški: _____
  - -čki: _____
  - -nji: _____
  - -ji: _____
  - -ni: _____

VRSTNI PRIDEVNIKI

- **-ovl-evl-in:** *lipov čaj, borovničev zavitek, limonin sladoled*
- *! bratov avto, stričev odgovor, sestrin sin*
- Kako zapisujemo vrstne pridevnike iz lastnih imen?
- *jadranski lignji – Jadransko morje*

SVOJILNI PRIDEVNIKI

- Čigav?
- Poimenujejo _____ posameznemu bitju (osebi) ali skupini.
- Kako tvorimo svojilne pridevnike? (-ov/-ev, -in)
  - *mamin, Anin, Karmenin, Mojčin*
  - *Bernardov, Petrov, Aljažev, Tinetov, Timijev, Jakov*
  - **Mihin, *Mancin*
  - **roman od Ferija, *roman od Dese*
  - *ribja juha – ribja glava*
- Kako zapisujemo svojilne pridevnike iz lastnih imen?

Gl. gradivo za
vaje iz SJ 1.

SLOVNIČNE/OBLIKOVNE LASTNOSTI PRIDEVNIKA

- Spol, sklon in število izražajo s _____.
- Pridevniki _____ spola, števila in sklona – v tem se _____, ki ga pomensko dopolnjujejo, npr.
- *Aljažev stolp, Aljaževa pesem, Aljaževo poslanstvo;*
- *Aljaževa pesem, Aljaževi pesmi, Aljaževe pesmi;*
- *Aljaževega stolpa, Aljaževemu stolpu.*
- Večina prid. se v istem spolu in številu sklanja z istimi končnicami
→ tipična _____ :

TIPIČNA PRIDEVNIŠKA SKLANJATEV

	MOŠKI SPOL			ŽENSKI SPOL			SREDNJI SPOL		
	ED.	DV.	MN.	ED.	DV.	MN.	ED.	DV.	MN.
I	-0/-i	-a	-i	-a	-i	-e	-o	-i	-a
R	-ega	-ih	-ih	-e	-ih	-ih	-ega	-ih	-ih
D	-emu	-ima	-im	-i	-ima	-im	-emu	-ima	-im
T	-0/-i/-ega	-a	-e	-o	-i	-e	-o	-i	-a
M	-em	-ih	-ih	-i	-ih	-ih	-em	-ih	-ih
O	-im	-ima	-imi	-o	-ima	-imi	-im	-ima	-imi

SLOVNIČNE/OBLIKOVNE LASTNOSTI PRIDEVNIKA

- _____ (v T ed. m. sp., če je izpuščena sam. b.)
- Kaj je prav?

Najprej bomo obiskali kraški svet, nato pa panonskega/panonski.

Zanimam se za slovarje. Mi lahko pokažete rusko-slovenskega/rusko-slovenski?

Kakšen čaj želite? Vročega./Vroč.

Obkroži lastnostni pridevnik in podčrtaj svojilnega/svojilni.

Všeč mi je ta prstan, kupil bom pa tega/ta.

POSEBNE LASTNOSTI LASTNOSTNIH PRIDEVNIKOV

1. _____

- ista oblika v vseh treh spolih in številih ter v vseh sklonih
- domača pridevnika _____
- nekateri prevzeti (pog.), npr. _____

→ _____ pridevniki

2. dve obliki: _____ in _____

- Osnovna je _____ oblika.
- Ločita se po:
  - _____ (*črn plašč – črni kruh*),
  - _____,
- včasih tudi po _____, npr. *vêlik nos – véliki urni kazalec, velíka hiša – vélika začetnica*.

DOLOČNA OBLIKA LASTNOSTNIH PRIDEVNIKOV – RABA

Kdaj uporabljamo določno obliko pridevnika?

1. Kadar govorimo _____ osebi ali stvari, npr. *Pred mano sta vozila bel in zelen avto. Nato je v prvem križišču beli avto zavil levo.*

2. Kadar prid. označuje _____, npr. *pustni torek, črni kruh* (→ po pomenu postanejo _____ prid.).

3. Za:

- _____ : *ta lepi šopek;*
- _____ : *moj novi motor;*
- _____ : *Blažev novi motor,*
- _____ : *ves ljubi dan.*

POSEBNE LASTNOSTI LASTNOSTNIH PRIDEVNIKOV

3.

stopnjevanje (komparacija)

STOPNJEVANJE PRIDEVNIKOV

- Stopnjujte pridevnike.

drag		tanek	
mlad		tih	
trd		nizek	
grd		lahek	
širok		visok	
visok		majhen	
sladek		dolg	
težek		dober	

STOPNJEVANJE PRIDEVNIKOV

- Obrazilno stopnjevanje je zapleteno, v rabi se je obdržalo pri _____pridevnikih.
- S prislovom stopnjujemo pridevnike, ki so po nastanku _____, npr. *vroč, kuhan, uvel, odkrit*.
- **Ne** stopnjujemo
  - pridevnikov, ki poimenujejo _____, npr. *bel, ovalen*;
  - _____ pridevnikov in
  - _____ pridevnikov.

PRIDEVNIK

Odpravite napake.

- *Ali si bolana?*
- *Ta zvezek je od Matica.*
- *Andrejev oče dela v bolnici.*
- *Srečala sva se pri nekdanjemu direktorju podjetja.*
- *Lukina sestra hodi v 4. razred.*

NPZ za 6. razred 2019

<https://www.ric.si/mma/n191-101-2-1/2019061310490604/?m=1560415746>

12. Preberi poved.

Pot otežujejo ledeniki, plazovi in globoke razpoke v ledu.

12. a) Vprašaj se po podčrtani besedi.

_____

(1 točka)

12. b) Katere vrste je podčrtani pridevnik? Obkroži.

A Lastnostni.

B Vrstni.

C Svojilni.

(1 točka)

12. c) Dopolni poved. Na črto napiši pridevnik v primerniku.

Reka je bila _____ (globok), kot so sprva pričakovali raziskovalci.

(1 točka)

SSKJ 2/SP

- Slovnični podatki o pridevniku v slovarskem sestavku

dóber dôbra -o; bójši -a -e (ó ó ó; ô) ~ človek; biti ~; knj. pog.: Še vedno nisem ~ **Pravopis**
zdrav; S tobakom sem ~ za pol leta **založen**, **preskrbljen**; ~ si, da si upaš **pogumen**;
dober za koga/kaj Mleko je ~o ~ otroke; Ta obleka ni ~a ~ v šolo; *dober proti čemu* Čaj je ~ ~
prehladu; *dober z/s kom/čim* Bodi ~ z njim **prizanesljiv**, **usmiljen**

lép -a -o tudi lép -a -ó; -ši -a -e (ê é é; ê é ô; ê) ~ fant; poud.: ~ dan |sončen, jasen|; **Pravopis**
pisati ~ jezik |pravilen, izrazno bogat|; ~ rezultat |zelo dober|; doživeti ~o starost
|visoko|; plačati ~o vsoto |precej veliko, precejšnjo|; imeti vedno ~o stanovanje |čisto, pospravljeno|;
iron. ~ prijatelj, ki te v nesreči zapusti |slab|; biti ~ v obraz; poud. Vedno je ~ |se lepo oblačil|; Hvala
~a |vljudnostni izraz, navadno hvaležnosti|

sproščèn -êna -o; bolj ~ (è é é) ~ deklamator; ~ smeh; biti ~ **Pravopis**

UČNI NAČRT

- V katerem razredu morajo učenci poznati jezikoslovne izraze:
  - pridevnik: lastnostni, vrstni, svojilni;
  - stopnje pridevnika: osnovnik, primernik, presežnik?

VIRI IN LITERATURA

- Ahačič, K. (2017). *Slovnica na kvadrat*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Križaj, M., idr. (2019). *Na pragu besedila 2 – izdaja s plusom. Učbenik za slovenski jezik v 2. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Križaj, M., in Bešter Turk, M. (2018). *Jezikovni pouk: čemu, kaj in kako?*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Toporišič, J. (2000). *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina*. (2018). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.